

Verzetsgroep Dresen/ Hage

De verzetsgroep Dresen/ Hage noemde zichzelf de "Oranje Koerier", later tijdens de bezetting werd de naam veranderd in de RAF Groep Maastricht.

De naamsverandering was de identificering met het merendeel van de door de organisatie geredde Engelse piloten. Het was de 43-jarige beroeps sergeant-majoor Pierre Dresen die na zijn vrijlating uit krijgsgevangenschap in verzet tegen de Duitse bezetter kwam. Zijn broer Alphons Dresen zat in een verzetsgroep rond de graaf De Liederkerke in Eijsden.

Pierre Dresen wilde eigenlijk alleen maar een militaire verzetsgroep oprichten om in een guerrillastrijd het de Duitsers moeilijk te maken. Het voornaamste doel: militaire spionage, het verzamelen van wapens en het plannen van sabotageacties. Om een sterke militaire verzetsgroep te realiseren rekruteerde hij alleen onder de uit krijgsgevangenschap teruggekeerde militairen. Belangrijk voor Pierre waren daarbij de wapen dragende leden van de Marechaussee, politie en douane. Deze groep mocht van de Duitse bezetter wapens dragen en gebruiken. Ze hadden een militaire opleiding gehad en wisten hoe ze met wapens en explosieven moesten omgaan.

Al snel kwam Pierre Dresen in contact met 71-jarige fabrikant reservekapitein **Roelf Bartels** en Dirk Hage die bij de Rijksbelastingen werkte. Roelf nam al vroeg na de capitulatie van Maastricht het illegale handwerk op. Echt leiderschap kende de verzetsgroep niet, het draaide allemaal om Pierre en Dirk, zij waren de spil in het web. Alle verzetsmensen binnen de groep hadden een gelijkwaardige inbreng tijdens hun besprekingen in het café bij Hendrik Meulensteen.

Het verhaal van **Douwe Verhagen**, **Egbert Wolfs**, Jan Schutrup en Dirk Hage begon bij de Nederlandse doorlaatpost Caberg-Smeermaas. Deze grenspost lag op het eind van de Brusselseweg. Smeermaas was een klein Belgisch dorp dat grensde aan de Maas maar het had wel drie doorlaatposten: de Bosscherweg langs de Maas, de Zuid-Willemsvaart en de Brusselseweg. Douwe, Egbert, Jan en Dirk waren hier hulpcommies van de Dienst Invoerrechten en accijnzen; douaniers. De sfeer op deze doorlaatpost was sterk anti-Duits, ze voelden zich daar als een vis in het water. Alle vier behoorden zij uiteindelijk tot de verzetsgroep "Oranje Koerier". Dirk Hage werd later in 1940 een van de twee "spillen" van deze verzetsgroep.

Douwe Verhage en Jan Schutrup kenden elkaar van de Belgisch Nederlandse doorlaatpost St. Geertruid. Beiden wilden zij zo snel mogelijk naar Engeland gaan om te vechten tegen de Duitse bezetter. Het was Jan die contact zocht en kreeg bij de verzetsgroep "Oranje Koerier". Ze werden gerekruteerd door Pierre Dresen, de ander spil binnen de verzetsgroep.

In de zomer van 1940 werden Douwe en Jan overgeplaatst naar de Nederlandse doorlaatpost Caberg-Smeermaas. Daar kwamen de vier verzetsstrijders uiteindelijk bij elkaar. Douaniers hadden het voordeel dat ze zich vrijelijk konden bewegen in het grensgebied tussen Nederland en België. Deze

grensovergang werd een vaste schakel tussen Nederland en België voor ontvluchtte Belgische en Franse krijgsgevangenen. Later kwamen daar nog neergestorte geallieerde piloten en gevluchte Joodse burgers bij. Onze douaniers hielpen deze mensen de grens over, hierdoor ontstonden vriendschappen waardoor weer andere vluchtelingen beter konden geholpen worden.

De collega's **Douwe Verhagen**, **Egbert Wolfs** en Jan Schutrup steunden Dirk Hage in het verzetswerk door vooral in het begin gevluchte krijgsgevangenen naar België door te sluisen. Makkelijk was het niet, want de grens werd bewaakt door de Duitse bezetter, Marechaussee en de douane, zoals we weten zaten ze niet allemaal op de lijn van het verzet. Ze moesten vooral de Duitse Zollbeambten steeds om de tuin leiden en het geijkte middel voor de Duitsers was daarbij jenever.

Biografieën Douwe Verhagen en Egbert Wolf

De 23-jarige ongehuwde Assenaar **Douwe Verhage** werd na zijn krijgsgevangenschap tijdelijk douanier en vestigde zich aan de Dorpsstraat 34-a te St. Geertruid. Douwe werd geboren en getogen aan de Gasfabriekstraat 7 te Assen. Het gezin telde acht kinderen. Douwe groeide op in een warm gezin waar alle kinderen een gelukkige jeugd hadden. Douwe werd bestempeld als een levenslustige, vrolijke en actieve jongeman. Hij voetbalde graag en was lid van de padvinderij. Na de MULO volgde Douwe de voetsporen van zijn vader, die beroepsmilitair was en werd uiteindelijk sergeant in het Nederlandse leger. Bij de inval van de Duitsers op 10 mei 1940

was Douwe gelegerd aan de Afsluitdijk, de enige plaats in Nederland waar de Duitsers niet doorkwamen.

Na zijn krijgsgevangenschap koos Douwe voor de Douane en niet voor de Opbouwdienst, opgericht om werkeloosheid onder de krijgsgevangenen te voorkomen.

In de zomer werd Douwe samen met Jan Schutrup overgeplaatst naar de doorlaatpost Caberg-Smeermaas. Hij verhuisde naar het Schildersplein 13 te Maastricht, waar hij een kamer betrok.

Douwe werd op 18 januari 1943 in het concentratiekamp Neuengamme door de Duitsers vermoord. In februari 1943 kregen de ouders van Douwe een pakketje met zijn kleren en het bericht dat hij overleden was aan darmcatarre. Dit kwam uiteraard zeer hard aan bij alle familieleden, zijn ouders voorop!!

Tmeer, omdat een medegevangene en lid van dezelfde verzetsgroep, vertelde dat Douwe, die bij binnenkomst zo'n 80 kilo woog, als gevolg van zware martelingen, bij zijn dood nog minder dan de helft woog.

De eveneens 23-jarige ongehuwde Oldebroeker **Egbert Wolf** maakte in 1933 de MULO af en ging werken als kantoorstenograaf bij Van Gend & Loos. Hij trad toe tot het Landstormverband "Apeldoorn" en bleef daar vier jaar lid van tot aan zijn dienstplicht. De Landstorm was een leger van bewapende burgers ter ondersteuning van het reguliere leger. In 1937 werd Egbert opgeroepen voor dienstplicht. Na zijn opleiding werd hij ingedeeld als sergeant bij het 10^e Regiment Infanterie met als garnizoensplaats Ede. Het 10^e RI vocht aan de Grebbelinie tussen Veenendaal en de spoorlijn Utrecht-Arnhem.

Na zijn krijgsgevangenschap werd hij als douanier direct geplaatst op de doorlaatpost Caberg-Smeermaas. Zowel Douwe als Egbert woonden na hun plaatsing in Maastricht aan het Schildersplein 13 te Maastricht. Ze woonden daar bij het gezin J.H.N. Stols-Franssen.

Jan Schutrup de ex-militair koos voor de militaire tak van de verzetsgroep "Oranje Koerier" en pleegde actief sabotage tegen de Duitse bezetter. Jan stichtte binnen de "Oranje Koerier" een sabotagegroep en ging meteen aan de slag tegen de Duitse bezetter. Telefoonkabels van het Duitse leger werden regelmatig doorgeknipt, Duitse legerauto's werden gesaboteerd en in 1941 de spoorbrug over de Maas met explosieven ondermijnd. Duitse militairen werden in de Maas en het kanaal Luik- Maastricht gegooid.

Douwe en Egbert bleven vooral krijgsgevangenen soldaten en neergeschoten geallieerde piloten de grens over begeleiden. Zoals we al eerder zagen viel het doek voor Douwe en Egbert na verraad en infiltratie door de SD Aussendienststelle Maastricht. Op 2 december 1941 werden Douwe, Egbert en Jan door de SD gearresteerd. Ze verbleven negen maanden in het Huis van Bewaring aan de Minderbroedersberg te Maastricht. **Douwe Verhage** werd op 18 januari 1943 en **Egbert Wolf** op 4 december 1942 beiden in het concentratiekamp Neuengamme bij Hamburg door de Duitsers vermoord. Zij zaten daar in

Schutzhaft, een middel van de nazi's om mensen zonder tussenkomst van de rechtbank voor onbepaalde tijd op te sluiten, in die tijd een verkapt doodstraf. Alleen Jan Schutrup overleefde de oorlog in het "Nacht und Nebelkamp Natzweiler".

Het verdere verhaal van de verzetsgroep

Het netwerk van de verzetsgroep "Oranje Koerier" in de regio breidde zich verder uit en contacten werden gelegd met andere verzetsgroepen rond vooral Sittard en over de grens in België. In het achterkamertje van het schipperscafé van **Hendrik Meulensteen** aan de Franschensingel 65 en de woning van Fons Macor aan de Lambrecht van Middelhovenstraat 6 kwam de verzetsgroep regelmatig bij elkaar.

Het schipperscafé lag vlakbij de Zuid-Willemsvaart en het Bassin. De verzamelde militaire informatie werd doorgegeven door de zenderontvanger van Pierre Dresen. Deze zenderontvanger was verstopt in de stoomboot 'Maria' die eigendom was van Jan Duijnkerke en cement vervoerde. Met deze boot werden vluchtelingen en wapens vervoerd op zijn vrachttochten naar elders. De stoomboot 'Maria' had zijn thuishaven in het Bassin, de binnenhaven van Maastricht.

De verzetsgroep was naarstig op zoek naar wapens om actief verzet te plegen tegen de Duitsers. Om dit geld te krijgen werden foto's van het Koninklijk Huis afgedrukt, gekopieerd en gestencild. Een groot aantal koeriers(sters) jong en oud werden ingeschakeld die de verkoop voor hun rekening namen. Volgens de SD waren de beide HBS-en een broeinest, waar foto's van het Koninklijk Huis gretig aftrek vonden. Om een indruk te krijgen: een foto kostte 10 á 50 cent en een revolver 25 gulden, dus voor een revolver moesten minimaal 50 foto's worden verkocht. Waarlijk een hele tour.

Naast de militaire tak van de verzetsgroep werd nu een civiele tak opgericht, die zich vooral bezighield met verspreiding van de foto's, illegale pamfletten en geschriften. In 1941 kwam uit Midden-Limburg via Dirk Hage het illegale blad "Oranje Post" naar Maastricht. Dirk kocht op afbetaling een stencilmachine en het drukken kon beginnen. Het illegale pamflet verscheen op 10 mei 1941 na een jaar Duitse bezetting en werd op oranje papier gedrukt in de achterkamer van het schipperscafé van **Hendrik Meulensteen**. De eerste tweeduizend exemplaren werden daar verdeeld en uitgebracht door de koeriers. Enkele leden van de civiele tak waren **Tom Engeln** en David Leo Cahn, Joodse slagerszoon wonende aan de Lenculenstraat 9 te Maastricht. Voor zijn woning werd al een struikelsteentje gelegd. Op 21 mei 1941 werd David Leo gearresteerd door de SD Aussendienststelle Maastricht i.v.m. de vernielde bordjes "Verboden voor Joden" in het stadspark.

Het tweede pamflet kwam op 29 juni 1941 uit ter gelegenheid van de verjaardag van Prins Bernhard. Hiervan werden vijfendertighonderd exemplaren gestencild en op de verjaardag van koningin Wilhelmina op 31 augustus 1941 het

derde exemplaar met een oplage van tienduizend stuks. Pierre, Dirk, Spierings en andere verzetsmensen zorgden voor de inhoud van het geschrift.

In oktober 1941 kreeg Dirk Hage voor het eerst een exemplaar van het illegale blad "Oranje Post" in zijn bezit. Het was afkomstig uit Midden-Limburg en bevatte BBC-berichten, toespraken van de koningin, lokaal en regionaal nieuws en veel meer. Dirk was onder de indruk van het blad en vond dat Maastricht een eigen editie moest krijgen. In het achterkamertje bij **Hendrik Meulenstein** werd besloten dit te realiseren en zo gebeurde.

Op 1 november 1942 zag de eerste editie van de Maastrichtse "Oranje Post" het levenslicht in een oplage van 175 exemplaren. Dit werd gevolgd met een tweede en laatste editie op 20 november 1941, waarvan de oplage iets kleiner was.

Kort na het uitbrengen van de 2^e editie van de "Oranje Post" greep de SD-er R. Nitsch in en de verzetsgroep werd grotendeels opgerold. Op vrijdag 28 en zaterdag 29 november 1941 werden vijf verzetsmensen rond **Tom Engeln** gearresteerd door de SD.

Tussen 1 en 12 december 1941 werden drieëntwintig verzetslieden van de Groep Dresen/Hage "Oranje Koerier" door de SD gearresteerd. Uiteindelijk werden in een rechtszaak op 17 april 1942 negentien van hen door de Duitsers berecht. Pierre Dresen, Dirk Hage en Bert Spierings hoorden de doodstraf eisen en uitspreken. Zes anderen, waaronder **Hendrik Meulenstein, Roelf Bartels, Tom Engeln** en Jan Duijnkerke werden in 'Schutzhaft' naar Duitse concentratiekamp Neuengamme bij Hamburg overgebracht en daar later vermoord. Spierings en Schutrup werden eerst in 'Schutzhaft' genomen maar overleefden het Nacht und Nebelkamp Natzweiler.

De overige arrestanten hoorden hun straf op 20 oktober 1942 in Utrecht uitgesproken door het "Gericht des Marinebefelshaber in den Niederlanden". Na de uitspraak werden ze in vrijheid gesteld. De niet gearresteerde restanten van de verzetsgroep gingen over naar de Groep Bongaerts, die werkzaam was in de Westelijke Mijnstreek.

Het verraad van de verzetsgroep wordt bij de struikelsteen van **Tom Engeln** verteld.

Egbert Wolf, verzetsman, werd geboren op 7 september 1917 te Oldebroek (Gelderland) en werd op 4 december 1942, volgens de overlijdensakte in het concentratiekamp Neuengamme vermoord; Egbert ongehuwd werd 25 jaar. Egbert Wolf volgde na de lagere school vier klassen van de MULO en haalde daar zijn A-diploma. Na zijn schooltijd ging hij werken als kantoorbediende bij Van Gend & Loos. Op 15 augustus 1934 trad hij toe tot het Landstormverband "Apeldoorn" tot 14 augustus 1938. Op 1 februari 1937 werd Egbert Wolf opgeroepen voor zijn dienstplicht en werd ingedeeld bij het 10^e Regiment Infanterie. Egbert Wolf werd op 2 december 1941 door de Sicherheitsdienst Aussendienststelle Maastricht opgepakt.

Douwe Verhagen, verzetsman, werd geboren op 8 oktober 1917 te Assen (Drenthe) en werd op 18 januari 1943, volgens de overlijdensakte in het concentratiekamp Neuengamme vermoord; Hendrik ongehuwd werd 25 jaar. In juli 1940 verhuisde Douwe Verhagen van de Vaart 153 van Assen naar de Dorpsstraat 34a te Sint Geertruid en daarna na het Schildersplein 13 te Maastricht. Douwe Verhagen werd op 2 december 1941 door de Sicherheitsdienst Aussendienststelle Maastricht opgepakt.